

De toekomst van peuterwerk

Verslag van LOP-bijeenkomst 28 november 2017

Ruim dertig leden waren naar Utrecht gekomen voor de strategiebijeenkomst van het Landelijk Overleg Peuterspeelzaalwerk, met als thema *De toekomst van peuterwerk in het sociaal domein*. Dagvoorzitter Elisabeth van den Hoogen lichtte het programma toe:

- Welkomstwoord
- Werkbezoek Lille
- Drie pitches
- Vijf stellingen
- Eén vooruitblik

Peuterwerk is niet van gisteren

'Sommigen denken dat de rol van het peuterspeelzaalwerk is uitgespeeld,' stelde Lex Staal (directeur Sociaal Werk Nederland) in zijn openingswoord. 'Maar peuterwerk is niet van gisteren. En je ziet in partijprogramma's voor de komende gemeenteraadsverkiezingen ook dat gemeenten het sociale domein herontdekken. Want eigen kracht klinkt mooi en aardig, maar sommige mensen hebben méér nodig om mee te kunnen doen aan de samenleving. En dat begint bij peuters. Goed peuterwerk is een essentieel onderdeel van de sociale basis en de lokale Jeugdketen. Dus kom met uw tips voor ons als brancheorganisatie.'

Franse kinderopvang heeft oog voor ouders

Samen met ChildCare International (CCI) organiseerde Sociaal Werk Nederland onlangs een [studiereis naar Lille](#). Ernst Radius maakte een filmverslag, dat werd toegelicht

door Marjo Hoek (CMWW Brunssum). 'Wat me vooral opviel is dat ze daar vooral werken vanuit het perspectief van de ouders en de gezinssituatie. Die zijn ook altijd welkom.' Wat haar betreft is dat ook een discussiepunt voor het LOP. 'We zijn nu te zeer gericht op bestaande organisaties en structuren. We moeten terug naar de vraag: wat willen we met elkaar betekenen voor peuters? Hoe geef je het partnerschap met ouders vorm? Hoe verbind je je met de buurt, zeker in probleemwijken?'

Drie pitches

Leiden

Allereerst Piet Penning, directeur van de [Stichting Peuterspeelzalen Leiden \(SPL\)](#): 'Voor ons is de O van ontwikkeling belangrijker dan de O van opvang. We zijn een zelfstandige, wijkgerichte organisatie ([zie ook dit artikel](#)). Van de Leidenaren is 20% laagopgeleid en 80% van hun kinderen komen naar onze peuterspeelzalen. We hebben een specifieke functie voor een specifieke doelgroep, met dagdelen van drie uur. Sommige ouders vullen dat aan met gastouderopvang.

Maar het houdt niet bij vierjarigen, het gaat om een doorlopende lijn. Mede daarom werken we nauw samen met bijvoorbeeld, speeltuinen, buurthuizen, wijkteams, CJG, sociaal werk en onderwijs.'

'Onze grootste bedreiging? Het Rijksbeleid. De budgetten lopen terug voor

onderwijsachterstandsgelden. En ten tweede: in het sociaal domein blijven de schotten overeind, zeker als het gaat om jeugdzorg. En ten derde: de nieuwe papierwinkel leidt ertoe dat sommige laagopgeleide ouders afhaken.'

'Onze pm'ers hebben ook extern een belangrijke rol. Ze ontwikkelen zich verder en worden echt een onderdeel van de wijkteams. Bovendien onderhouden ze het contact met ouders, zij zijn belangrijke partners. Daar trainen we de pm'ers ook in. Met de Kinderopvang hebben goede afspraken gemaakt over wie wat doet.'

Amsterdam

Helen Schiltmeijer, directeur [Combiwel voor kinderen](#): 'Wij zijn een werkmaatschappij binnen een brede sociaalwerkorganisatie met pakweg 700 medewerkers. Combiwel voor kinderen heeft er ruim 300 van wie er 240 in de Kinderopvang-vve werken en de anderen in de O&O-poot: oude-kindadviseurs, spelinloop, Home start. We hebben dus korte lijnen met sociaal werk. Door de Harmonisatie hebben we wel een andere manier van denken over de Voorschool ontwikkeld. We hebben een heel duidelijke visie op ontwikkelingsgericht werken en spelend leren; onze pm'ers zijn daar uitstekend in opgeleid en we werken ook bijna allemaal binnen scholen.'

Maar door de Harmonisatie is er wel wat veranderd: 'In plaats van 10 miljoen subsidie krijgen we volgend jaar maar 3 miljoen voor kwaliteit. De resterende 7 miljoen moeten we zelf gaan verdienen. Dus als ik dan minder dan 85% bezetting haal, dan is er een groot probleem. Onze medewerkers moeten meer dan ooit ambassadeurs worden en ons werk verkopen en de kinderen binnenhalen, liefst voor 15 uur. Want nog iets: voor doelgroepkinderen is het nu nog gratis, maar volgende jaar moeten ouders gaan betalen. Dat is voor ouders met een minimuminkomen een drempel, nog afgezien van de papierwinkel. En we gaan zeker overstappen naar de cao Kinderopvang. De eerste twee jaar compenseert de gemeente Amsterdam dat gelukkig nog, maar daarna...'

Goeree-Overflakkee

Het eiland telt dertien kernen met een inwonertal dat varieert van 1.000 tot 10.000. Er zijn circa vijftien peuterspeelzalen van de [stichting Peutereiland](#). Coördinator Auke de Bree: 'De kleinste is twee dagdelen per week open.'

We lopen nu ontzettend vast met huisvestingslasten. 18.000 euro voor zes peuters. De meeste peuterspeelzalen huren van de gemeente. Mede daarom willen we bij het onderwijs aanhaken, maar die kampen ook met krimp. Voeg

daarbij nog eens de verschillende denominaties op het eiland - wat de samenwerking met onderwijs bemoeilijkt - én een kinderopvangorganisatie die meer koerst op overname dan op samenwerking, dan heb je een idee van de puzzel die we moeten oplossen.'

Ook de kosten zijn een probleem. 'We vragen voor 5,5 uur in de week 176 euro. En dat kunnen ze deels terugkrijgen, maar hoe goed je ook communiceert: ouders snappen er helemaal niks van. En ze beoordelen je niet op de kwaliteit, maar op de prijs en de tijden. Dat is frustrerend.'

Vijf stellingen

De deelnemers gingen in groepen uiteen om over twee van de tien stellingen te spreken. Na afloop deelden ze plenair hun bevindingen.

Thema 1 De toekomst van de cao's

- De cao Sociaal Werk is niet meer van toepassing voor peuterwerk.
- Sociaal Werk Nederland, ga aan de slag met het ombouwen van de cao's voor peuterwerk, kinderopvang en onderwijs tot één cao Kindvoorzieningen.

'Het schijnt dat de partijen praten over een nieuwe cao gericht op het peuterwerk. Omdat onze pm'ers zo veelzijdig zijn, zo goed opgeleid. Ze verdienen echt zo'n cao en we hopen dat die er binnen twee jaar is. Dat helpt ook om goed personeel te vinden in de huidige tijd van arbeidsmarktkrapte. De cao Sociaal Werk kun je lang niet altijd toepassen, omdat de functieomschrijvingen onvoldoende matchen met de praktijk in de kinderopvang. Organisaties gaan zelf bedrijfseigen "bredere" functieprofielen maken. Die vindt je in beide cao's niet terug. Die van opvang gaat uit van kortdurend aanbod voor opvang, die van Sociaal Werk is meer gericht op ontwikkeling, interacties met ouders en organisaties. Beide elementen moeten terugkomen in de nieuwe cao.'

Thema 2 De positie van peuterwerk in lokaal beleid

- Peuterwerk laat zich onvoldoende zien in het lokale jeugdbeleid.
- Sociaal Werk Nederland, doe er iets aan, onderzoek de waarde van preventie en maak die tastbaar.

'De zichtbaarheid verschilt per organisatie. De ene houdt zich afzijdig, de andere nodigt regelmatig gemeenteraadsleden uit en bezoeken zelfs commissievergaderingen van de gemeente. Zeker sinds de decentralisaties is het je eigen verantwoordelijkheid om je daarin actief op te stellen. Maar Sociaal Werk kan daar meer begeleiding bij bieden, en zich profileert op deze werksoort, ook omdat provinciale steunpunten op dat gebied verdwenen zijn. Een handleiding voor hoe je kunt lobbyen bij je gemeente. Zeker voor kleinere organisaties is dat handig. Want onderwijs zit wel overal aan tafel.'

Ernst Radius: 'Zo'n [handleiding is er al](#), maar dan voor het sociaal werk in de breedte.'

Thema 3 Versterk de kwaliteit van het peuterwerk en de pm'er

- Een hbo'er op de groep is een must voor opbrengstgericht werken.
- Sociaal Werk Nederland, stimuleer dat ook pm'ers moeten worden geprofessionaliseerd; beroepsregistratie en permanente educatie horen daarbij.

'De kwaliteit is doorgaans heel goed, maar dat moeten we ook zo houden. Een hbo'er op de groep is daarbij een must. Iemand met hbo-denkniveau, niet alleen met een diploma... Verschillende hogescholen zijn ermee bezig, dat is hoopvol. En hebben we het vooral over kinderen jonger dan vier jaar, daar is nog een slag in te slaan. Over beroepsregistratie: daar zijn we nog niet over uit; sommige leidsters zien zichzelf meer als zendelingen dan als professionals; hoe dan ook is het belangrijk dat er permanente educatie komt. Daar kan Sociaal Werk Nederland zeker

een rol in spelen.'

Ernst Radius: 'En een beroepsregister is een mogelijkheid om dat te borgen.'

Thema 4 Partnerschap: onderwijs en/of kinderopvang?

- Het onderwijs is voor peuterwerk een betrouwbaardere partner dan de kinderopvang.
- Sociaal Werk Nederland, sluit aan bij Kinderopvang2020 en zorg ervoor dat we als peuterwerk onderdeel worden van een IKC; alleen zo vorm je een stevige keten van lokaal jeugdbeleid en jeugdhulp.

'Het beleid is in iedere gemeente anders, merkten we, het is een bonte lappendeken. Dat maakt het lastig om je op een eenduidige manier positioneren tegenover partners. Maar de kern ervan moet zijn: ontwikkelingsgericht werken en spelen. Dat is onze kracht. En dan zijn er concrete vormen voor om dat goed te doen. Sociaal Werk Nederland moet daar ook duidelijk over zijn.'

Thema 5 De financiële toekomst van peuterwerk

- Als peuterwerk kun je niet zelfstandig overleven; je moet (een) samenwerkingspartner(s) zoeken.
- Peuterwerk moet massaal overgaan naar BMK of BK, want je kunt alleen overleven door je aanbod uit te breiden (langere openingstijden) en de cao Kinderopvang te hanteren.

'Peuterspeelzaalwerk heeft wél bestaansrecht als aparte entiteit. Maar je moet tegelijkertijd de samenwerking zoeken, het is niet of-of. Zie ook de pitch van Leiden. En wat betreft stelling 2: wat ons betreft moet BMK overgaan naar Sociaal Werk Nederland. Al die brancheorganisaties naast elkaar is verwarrend.'

En één vooruitblik

De bijeenkomst eindigde met een aantal aandachtspunten voor de nabije toekomst:

- 'Het zou fijn zijn als alle gemeenten hetzelfde gingen doen, zeker qua financiering. Er is geen peil meer op te trekken. € 7,50 is voor iedere organisatie. En de papierwinkel wordt een drempel, daar moet echt iets aan worden gedaan.'
- 'Tegelijkertijd: integraal werken is belangrijker dan het overeind houden van je organisatie. We moeten het belang van de peuters voor ogen houden.'
- 'Laten we het spelen in ere houden of herstellen. De neiging is alles "educatief" in te richten. Wat ook leidt tot een administratieve rimram.'
- 'Uiteindelijk draait het om de ontwikkeling van het kindbrein, linksom of rechtsom.'

